

Consiliul Național
al Tineretului din Moldova

EVALUAREA BUGETELOR PUBLICE LOCALE PE DOMENIUL TINERET

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Ministerul
Tineretului
și Sportului

Prezentul raport analitic a fost elaborat în cadrul proiectului „Monitorizarea și evaluarea bugetelor Autorităților Publice Locale pe domeniul tineret” implementat de către Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) în perioada mai 2011 – mai 2012. Proiectul este susținut financiar de Ministerul Tineretului și Sportului și Balkan Trust for Democracy, un proiect al German Marshall Fund.

Raportul analitic „Bugetele Autorităților Publice Locale pe domeniul tineret” și Proiectul „Monitorizarea și evaluarea bugetelor Autorităților Publice Locale pe domeniul tineret” sunt activități realizate în cadrul Direcției de activitate „Elaborarea și promovarea politicilor de tineret”, parte componentă a Strategiei de activitate pentru perioada 2009-2013 a Consiliului Național al Tineretului din Moldova (CNTM).

Director de proiect: Eduard MIHALAȘ

Expert național: Vera ȚURCANU-SPATARI

Opiniile exprimate în acest raport sunt ale expertului și ale Consiliului Național al Tineretului din Moldova (CNTM) și nu implică responsabilitatea sau opiniile Ministerului Tineretului și Sportului sau a Balkan Trust for Democracy, un proiect al German Marshall Fund sau a partenerilor săi.

CHIȘINĂU 2012

CUPRINS

Prefață	3
Introducere	4
Rezumat	5
Constatări	7
Concluzii	21
Recomandări	22
Anexe	24

PREFAȚĂ

Suștinerea financiară a tinerilor a fost întotdeauna un subiect delicat. Implicarea autorităților locale și naționale în finanțarea activităților de tineret a fost întotdeauna esențială pentru stimularea participării tinerilor. Însă ce se întâmplă cu acești bani? Beneficiază într-un final tinerii de activități de dezvoltare personală sau profesională? Sunt văzuți ca actori ai procesului de gestionare a fondurilor pentru tineri? Acest raport oferă răspunsuri la aceste întrebări.

Raportul oferă o analiză în profunzime a modalității de cheltuire a banilor publici în domeniul tineret și ce activități sunt desfășurate la nivel local pentru tineri. Percepția generală este că statul alocă puțini bani pentru sectorul de tineret, raportul oferă date care ne permit să avem o altă abordare în finanțarea activităților de tineret, precum și-n ce tipuri de activități se necesită a fi desfășurate la nivel local.

Pentru prima dată în Republica Moldova este elaborat un asemenea raport de evaluare a bugetelor locale de tineret. De aceea, CNTM își propune ca în urma acestuia să vină cu un șir de recomandări la nivel local și național pentru a eficientiza mecanismul de finanțare și gestionare a banilor alocați de către stat pentru activități de tineret.

Monitorizarea elaborării și implementării politicilor și activităților de tineret face parte scopurile strategice ale CNTM pentru anii 2009 – 2013, în cadrul Direcției elaborarea și promovarea politicilor de tineret. Astfel, efortul de monitorizare a bugetelor locale face parte din analiza transversală a politicilor de tineret pe care ne-o dorim la nivel guvernamental, dar și local. Rezultatele acestui proces vor fi utilizate în definitivarea mai multor proiecte de politici lansate sau în care este implicat CNTM, cum ar fi noul proiect de lege cu privire la tineret și Regulamentul-cadru al Centrelor Regionale de Resurse pentru Tineri.

Eforturile consolidate dintre sectorul neguvernamental și cel public va facilita stimularea participării tinerilor la toate nivelele și cheltuirea banilor publici conform necesităților tinerilor. Suntem recunoscători Ministerului Tineretului și Sportului și Balkan Trust for Democracy, un proiect al German Marshall Fund pentru suportul acordat în monitorizarea și evaluarea bugetelor publice locale pe domeniul tineret.

CNTM își asumă responsabilitatea de a promova rezultatele și recomandările acestui raport, pentru a crea un cadru eficient de finanțare a activităților de tineret, dar și de abordare a politicilor de tineret la nivel local.

Eduard Mihalaș, Președinte
Consiliul Național al Tineretului din Moldova CNTM

INTRODUCERE

Proiectului „Monitorizarea și evaluarea bugetelor Autorităților Publice Locale pe domeniul tineret” este implementat de către Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) pentru perioada mai 2011 – mai 2012. Proiectul este susținut financiar de Ministerul Tineretului și Sportului și Balkan Trust for Democracy, un proiect al Fondului German Marshall al Statelor Unite ale Americii.

Proiectul include 2 componente de bază. Prima componentă ține de monitorizarea bugetelor alocate pentru susținerea Centrelor de resurse pentru Tineri. A doua componentă vizează evaluarea și monitorizarea banilor publici alocați pentru activitățile pentru domeniul tineret și gestionați de către autoritățile Administrațiilor Publice Locale.

Prezentul Raport analitic a fost elaborat în cadrul celei de-a doua componentă și include evaluarea și analiza bugetelor locale raionale și municipale aprobate pentru activitățile pentru tineret. Scopul raportului este de a determina bugetele alocate și aprobate de Consiliile Raionale și municipiile Bălți și Chișinău, și UTA Găgăuzia pentru activitățile locale de tineret. De asemenea, de a identifica articolele și tipurile de cheltuieli existente conform bugetelor și planurilor de acțiuni aprobate de AAPL. Rezultatele prezentului raport vor fi utilizate pentru stabilirea propunerilor și sugestiilor în vederea îmbunătățirii dezvoltării și implementării politicilor și activităților pentru tineret la nivel local.

Raportul analitic a fost elaborat în baza legislației și actelor normative în vigoare¹. Informației prezentate de către AAPL- fie de către specialistul de tineret, DGETS, specialiști din cadrul direcțiilor de finanțe din cadrul APL. S-au analizat bugetele raionale, planurile de acțiuni, bugetele cu categoriile de cheltuieli aprobate și ordine de plata efectuate pentru confirmarea cheltuitelor. De asemenea, s-au purtat discuții cu unii specialiști de tineret, șefi de direcții DGETS în vederea detalierii și obținerii de explicații pentru anumite bugete și planuri de acțiuni.

Este de menționat faptul că reprezentanții AAPL din multe localități nu sunt transparenți și deschiși pentru a oferi informații. Mulți dintre specialiști au răspunsuri evazive fără informații concrete sau nu au prezentat deloc.

¹ Lista actelor și legislației consultate sunt indicate în Anexa nr. 1

REZUMAT

Bugetul local pentru tineret în Republica Moldova pentru anul 2011 a fost format în conformitate cu Notele Metodologice oferite de către Guvernul Republicii Moldova privind elaborarea de către Autoritățile APL a bugetului pentru 2011. Cheltuielile privind activitățile de tineret au fost planificate reieșind din numărul populației la situația din 01 ianuarie 2010. Cheltuielile medii pentru un locuitor pentru anul 2011 a fost calculată în mărime de **0,60 lei**.

În total reieșind din numărul populației la situația din 01 ianuarie 2010, la începutul anului pentru toate raioanele, municipiile și localitatea U.T.A. Găgăuzia a Republicii Moldova s-au prognozat cheltuieli în sumă de **2 049 200,00 lei** pentru activitățile de tineret.

În luna martie conform legii Bugetului de Stat și în urma corelării bugetelor locale cu cel național public s-au aprobat **2 651 022,00 lei** pentru activitățile de tineret.

În 13 localități s-a aprobat un buget mai mare decât cel prognozat conform Normelor Metodologice. Aceste localități sunt: Mun. Chișinău, Basarabeasca, Călărași, Criuleni, Drochia, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Rîșcani, Soroca, Șoldănești și Ungheni.

În 17 de localități s-au aprobat un buget mai mic decât cel prognozat. Acestea localități sunt: Mun. Bălți, Anenii-Noi, Briceni, Cahul, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Edineț, Florești, Leova, Orhei, Rezina, Sîngerei, Strășeni, Taraclia, Telenești și UTA Găgăuzia.

În 5 localități nu s-a aprobat un buget pentru activitățile de tineret. Aceste localități sunt: Dondușeni, Fălești, Glodeni, Ocnița și Ștefan-Vodă. În aceste localități banii s-au redirectionat pentru activitățile sportive sau nu s-au planificat în general.

Pînă în luna iulie (august) curent pentru activitățile de tineret în toate localitățile s-au înregistrat cheltuieli în sumă aproximativă de **1 129 232,00 lei**.

În marea majoritate a raioanelor, municipiile Chișinău și Bălți, și UTA Găgăuzia există funcția de specialist de tineret. Această funcție este fie în cadrul DGETS fie în aparatul președintelui. În urma alegerilor locale din iulie curent în multe localități această funcție este vacantă. Astfel în aceste localități nu există un plan de acțiuni în baza căruia se poate continua desfășurarea activităților pentru tinere. Din acest considerent nu au fost prezentate planuri de acțiuni din localitățile: Hîncești, Fălești, Rezina.

În multe localități planurile de acțiuni pentru activitățile de tineret nu se implementează în modul în care a fost aprobat. Aceasta se datorează faptului că în urma corelării bugetelor locale s-au lipsei de resurse financiare pe alte linii

de buget ale APL banii planificați pentru tineret au fost redirecționați și bugetul micșorat.

În raioanele Șoldănești, Ialoveni și Ungheni bugetul pentru activitățile de tineret pe parcursul anului au fost majorate.

Din totalul activităților de tineret analizate din planurile de acțiuni prezentate de către AAPL se poate menționa:

- 33 % din activitățile de tineret sun culturale (festivaluri, recitaluri de poezii, Miss Raion, celebrare a zilelor religioase, concerte etc);
- 22 % sunt activități ce includ instruire pentru tineri sau specialiști care lucrează cu tinerii. Aici se includ seminarele, mesele rotunde și alte ateliere cu tematici diferite cum ar fi: antreprenoriat, participarea tinerilor, alegerea profesiei, voluntariat, alte teme reieșind din necesitățile tinerilor.
- 17% sunt activități sportive: competiții și concursuri raionale sau celebrări ale zilelor sportivului. În general planul de acțiuni pentru tineret este elaborat și aprobat separat de planul de acțiuni pentru activități sportive.
- 11% sunt activități de celebrare a zilelor internaționale a copilului, tineretului, voluntarului, Drepturilor Omului etc.

În 3 localități: Criuleni, Ialoveni și Ungheni s-au oferit mici granturi pentru tinerii din localitate pentru a desfășura acțiuni pentru semenii lor.

Activitățile pentru tineret nu sunt diversificate și în foarte puține localități activitățile se discută, planifică cu tinerii sau asociațiile de tineret locale.

Relațiile dintre Direcțiile de Finanțe și DGETS sau specialiști de tineret sunt deseori neprietenoase și tensionate ceea ce afectează relațiile de muncă.

CONSTATĂRI

ELABORAREA BUGETELOR LOCALE PENTRU TINERET - NORMELE LEGISLATIVE

Actele legislative care reglementează sistemul bugetar și procesul bugetar de care Autoritățile Administrației Publice Locale (AAPL) țin cont în elaborarea bugetului local sunt următoarele:

- Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006,
- Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003,
- Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24.05.96,
- Legea Bugetului de stat pentru anul 2011, nr. 52 din 31 martie 2011.

Activitățile pentru tineret sunt finanțate de la bugetul raional și de la bugetul central al unității teritoriale autonome cu statut juridic special, conform Legii privind finanțele publice locale, art.8, p.4 și p.5. Cheltuielile ce țin de activitățile de tineret nu sunt incluse în mod expres în bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău).

Cheltuielile anuale ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, conform art.7, cap III „Structura Bugetelor unităților administrativ-teritoriale”, al legii privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003, se aprobă de autoritatea reprezentativă și deliberativă respectivă numai în limita resurselor financiare disponibile.

Autoritățile APL-urilor, în temeiul legii privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003, Capitolul III “Elaborarea și aprobarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale” elaborează și aprobă bugetele proprii pentru anul ce urmează până în data de 15 decembrie cel târziu.

În conformitate cu Notele Metodologice privind elaborarea de către autoritățile APL a bugetului pentru 2011, cheltuielile privind activitățile de tineret au fost aprobate reieșind din numărul populației la situația din 01 ianuarie 2010. Cheltuielile medii pentru un locuitor pentru anul 2011 a fost calculată în mărime de 0,60 lei.

În procesul de elaborare a bugetului local pentru activitățile de tineret și stabilire a articolelor de cheltuieli necesare pentru activitățile planificate, AAPL țin cont de:

- Hotărârea Guvernului nr.1151, din 02.09.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la normativele de cheltuieli pentru desfășurarea conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc. de către

- instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat,
- Hotărârea nr. 1213, din 27.12.2010, privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret.

Planurile de acțiuni și propriu-zis activitățile pentru tineret autoritățile sunt elaborate de către Administrației Publice Locale (APL) ținând cont de:

- Legea cu privire la tineret Nr. 279-XIV din 11 februarie, 1999,
- Legea privind aprobarea Strategiei naționale pentru tineret 2009-2013, nr. 25 din 03.02.2009,
- Strategiile locale raionale, în cazul în care Consiliul Raional a aprobat o strategie pentru tineret.

Bugetul local pentru tineret, pînă a fi aprobat este discutat, negociat și pre-aprobat de către Direcția Finanțe din cadrul Consiliului Raional. Ulterior acestea sunt încadrate în bugetul general raional și transmit Consiliului Raional spre aprobare.

Consiliul Raional prin deciziile sale poate oricând optimiza, mări sau micșora bugetul local de tineret conform legii cu privire la Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, Legea privind finanțele publice locale nr. 397-XV din 16.10.2003.

INSTITUȚIILE LOCALE RESPONSABILE PENTRU STABILIREA, ELABORAREA ȘI IMPLEMENTAREA ACTIVITĂȚILOR DE TINERET

Planurile de acțiuni precum și bugetele locale pentru tineret sunt elaborate și ulterior implementate, fie de către:

- specialistul pentru tineret, fie de către,
- Direcția Educație Tineret și Sport a Consiliului Raional. În cadrul Direcțiilor responsabilitatea poate fi pentru secția/ direcția cultură și tineret, direcția tineret și sport, sau direcția tineret.

În dependență de organigrama și numărul de state existente și aprobate de Consiliul Raional, în diferite raioane această responsabilitate este distribuită diferit.

În multe raioane funcția de specialist pentru tineret fie în aparatul Președintelui Consiliului Raional fie în cadrul DGRÎTS lipsește sau este vacantă.

Este dificil de stabilit o listă a specialiștilor deoarece persoanele care ocupă această funcție este frecvent schimbată.

BUGETELE LOCALE PENTRU DOMENIUL TINERET ANUL 2011

Conform Notelor Metodologice privind elaborarea de către autoritățile APL a bugetului pentru 2011, reieșind din numărul populației la situația din 01 ianuarie 2010, la începutul anului pentru toate raioanele, municipiile și localitatea U.T.A. Găgăuzia a Republicii Moldova s-au prognozat cheltuieli în sumă de **2 049 200,00 lei** pentru activitățile de tineret.

Tabelul nr. 1.

Lista localităților și bugetul necesar, calculat conform normelor metodologice.

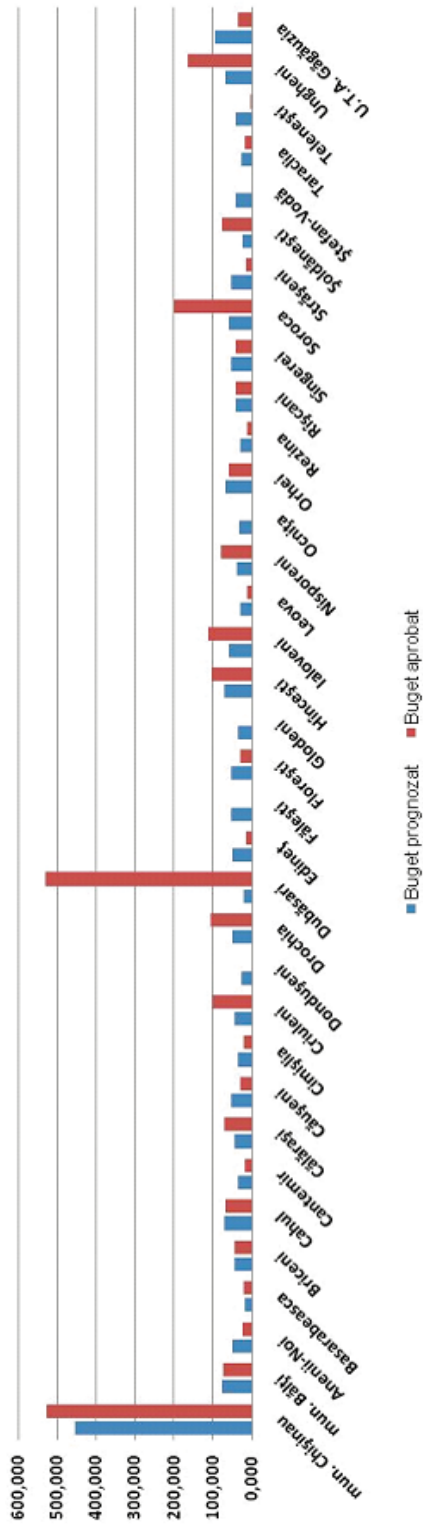
Localitate	Buget confirmat mii lei
mun. Chișinău	454,000
mun. Bălți	76,300
Anenii-Noi	49,400
Basarabeasca	17,200
Briceni	45,300
Cahul	71,400
Cantemir	36,700
Călărași	44,300
Căușeni	53,800
Cimișlia	35,900
Criuleni	43,300
Dondușeni	26,600
Drochia	51,400
Dubăsari	21,000
Edineț	48,900
Fălești	53,500
Florești	52,100
Glodeni	35,700
Hîncești	71,300
Ialoveni	59,200
Leova	31,000
Nisporeni	38,800
Ocnîța	33,000
Orhei	69,100
Rezina	30,200
Rîșcani	40,600
Sîngerei	52,200
Soroca	59,500
Strășeni	53,300
Șoldănești	24,800
Ștefan-Vodă	42,100
Taraclia	25,500
Telenești	41,900
Ungheni	66,400
U.T.A. Găgăuzia	93,500
Total	2 049 200,00

În urma aprobării de către Consiliile Raionale, Municipale și a UTA Găgăuzia a bugetelor locale pentru tineret pentru anul 2011 în 32 raioane ale Republicii Moldova, mun. Chișinău și mun. Bălți, UTA Găgăuzia s-au aprobat pentru activitățile locale de tineret aproximativ
2 651 022,00 lei.

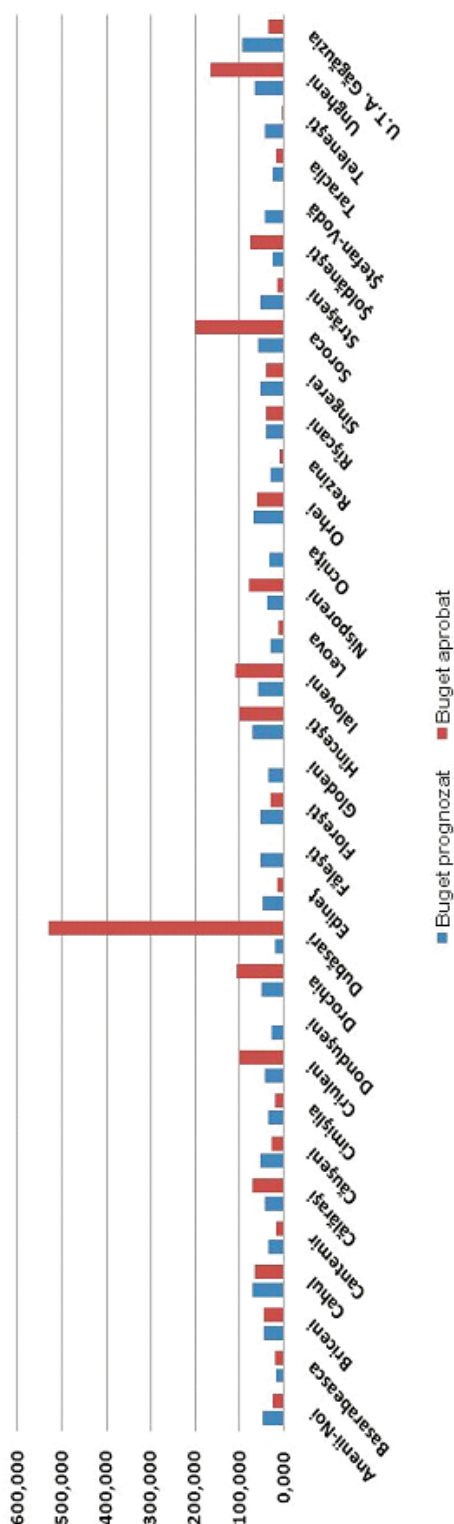
Tabelul nr. 2. **Lista localităților și bugetului aprobat de către AAPL**

Localitate	Buget confirmat mii lei	Buget aprobat de către AAPL mii lei
mun. Chișinău	454,000	526,370
mun. Bălți	76,300	72,900
Anenii-Noi	49,400	25,000
Basarabeasca	17,200	20,000
Briceni	45,300	44,600
Cahul	71,400	67,000
Cantemir	36,700	18,400
Călărași	44,300	70,000
Căușeni	53,800	28,800
Cimișlia	35,900	20,100
Criuleni	43,300	101,000
Dondușeni	26,600	0,000
Drochia	51,400	106,000
Dubăsari	21,000	531,000
Edineț	48,900	15,900
Fălești	53,500	0,000
Florești	52,100	30,700
Glodeni	35,700	0,000
Hîncești	71,300	102,500
Ialoveni	59,200	110,250
Leova	31,000	13,292
Nisporeni	38,800	79,000
Ocnîța	33,000	0,000
Orhei	69,100	60,000
Rezina	30,200	11,000
Rîșcani	40,600	40,600
Sîngerei	52,200	41,802
Soroca	59,500	200,000
Strășeni	53,300	15,000
Șoldănești	24,800	76,500
Ștefan-Vodă	42,100	0,000
Taraclia	25,500	18,000
Telenești	41,900	4,200
Ungheni	66,400	165,000
U.T.A. Găgăuzia	93,500	36,700
Total	2 049 200,00	2 651 022,00

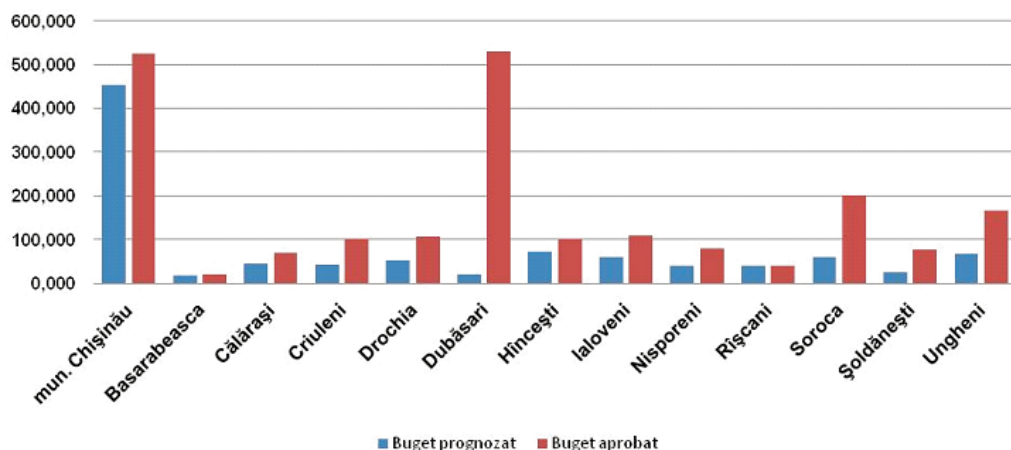
Graficul nr.1. Bugetele locale pentru tineret aprobate de Consiliile Raionale, municipii și UTA Găgăuzia (mii lei)

Graficul nr. 2. Bugetele locale pentru tineret aprobate de Consiliile Raionale și UTA Găgăuzia (mii lei)

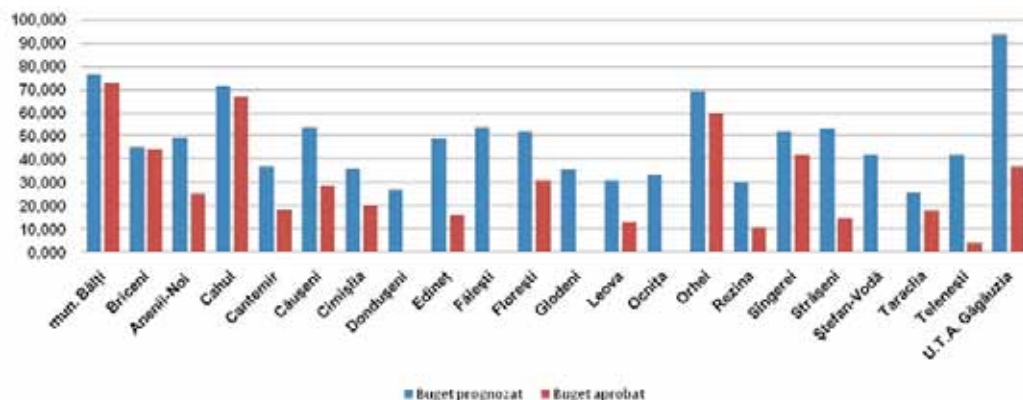

Graficul nr. 3. **Lista localităților care au aprobat un buget mai mare decât suma calculată conform notelor metodologice**

Sumele exacte pentru fiecare localitate pot fi găsite în Anexa nr. 2

Graficul nr. 4. **Lista localităților care au aprobat un buget mai mic decât suma calculată conform notelor metodologice**

Sumele exacte pentru fiecare localitate pot fi găsite în Anexa nr. 3

Mai jos se oferă explicații în baza graficelor de mai sus:

- În raionul **Rîșcani** bugetul aprobat în suma de 40,600 lei pentru activitățile de tineret, prin decizia Consiliului Raional și Hotărârea Consiliului Administrativ a Direcției Generale Raională Învățământ, Tineret și Sport (DGRÎTS) au fost transferate pentru activitatea Centrului de Tineret. Motivația este argumentată de către specialistul pentru tineret prin faptul că centrul nu dispune de resurse financiare și pentru eficientizarea activităților de tineret s-a propus de a transfera suma pentru Centrul de Tineret.

- În raionul **Rezina** au fost aprobată suma de 29,700 lei. Ca urmare a corelării bugetului pentru anul 2011 și lipsei specialistului de tineret în domeniul dat, suma aprobată a fost micșorată și la data de 01.08.2011 suma existentă este de 11,000 lei. De asemenea, Autoritatea Administrației Publice a raionului Rezina nu a prezentat planul de acțiuni și documentele financiare privind devizul de cheltuieli și documentul de confirmare de aprobare a bugetului pentru tineret dat fiind faptul că specialistul principal în problemele de tineret și sport este vacantă.²
- Raionul **Glodeni** bugetul pentru activitățile pentru tineret este de 0 lei. În planul de acțiuni au fost planificați 6,820 lei care au repartizate pentru activități sportive.
- Raionul **Ocnîța** bugetul pentru activitățile pentru tineret este de 0 lei. Consiliul Raional la capitolul „Activități pentru tineret” nu a aprobat alocații bugetare, în schimb au fost majorate transferurile către redacția ziarului raional „Meridian Ocnîța” cu o sumă de 20,000 lei pentru a acoperi cheltuielile de editare a buletinului informativ al Consiliului Raional al tinerilor din Ocnîța „Stelele Nordului”.³
- Raionul **Ștefan Vodă** bugetul pentru activitățile pentru tineret este de 0 lei. Activitățile și bugetul sunt planificați pentru activități sportive.
- Raionul **Dondușeni** bugetul pentru activitățile de tineret este 0 lei. Activitățile realizate pentru tineret nu necesită bani.⁴
- În raionul **Leova** s-au aprobat 13,292 lei. La decizia Consiliului raional, Consiliile Locale ale Tinerilor prin intermediul celor 23 de primării rurale li s-au alocat câte 50,000 lei pentru acțiuni de tineret și sport. Primăriile urmează să prezinte rapoarte privind măsurile realizate și cheltuieli de buget efectuate.
- Raionul **Telenești**, planul de acțiuni pentru tineret și sport include 2 acțiuni pentru tineret cu un buget total de 4,200 lei. Restul activităților din planul de acțiuni sunt activități sportive. Bugetul pentru toate activitățile planificate conform planului de acțiuni constituie. Activitățile pentru tineret nu au fost realizate respectiv nici suma de 4,200 lei nu a fost cheltuită.
- Raionul **Fălești** – planul de acțiuni pentru tineret și bugetul acestora din lipsa specialistului pentru tineret nu a fost întocmit. Bugetul a fost planificat pentru activitățile sportive și culturale.
- În raionul **Dubăsari** activitățile pentru tineret sunt realizate prin intermediul Centrului metodic. Pentru anul 2011 a fost planificat un buget de 264,700 lei.
- În raionul **Ungheni** au fost aprobați 45,000 lei. Din mijloacele nerepartizate aprobate în bugetul raional pentru anul 2011, DGRÎTS Ungheni s-au alocat 120,000 lei pentru măsurile de susținere a activităților pentru tineret. În total suma pentru activitățile de tineret pentru anul 2011 constituie 165,000 lei.
- Raionul **Hîncești** s-au aprobat 102,500 lei. În prima jumătate a anului s-a executat 26,900 lei, însă datorită funcției vacante a specialistului de tineret planul de acțiuni lipsește și respectiv nu a fost prezentat.

² Extras preluat din scrisoarea oficială expediată de către AAPL raionului Rezina

³ Extras preluat din scrisoarea oficială expediată de către AAPL raionului Ocnîța.

⁴ Extras preluat din scrisoarea oficială expediată de către AAPL raionului Dondușeni.

- Raionul **Ialoveni** s-a aprobat un buget de 110,250 lei. În primul semestru s-au mai alocat 9,750 lei. Se intenționează să fie mărit bugetul cu 20,000 lei drept suport pentru Fondul pentru tineri Ialoveni.
- Raionul **Șoldănești** s-au aprobat 65,400 lei, în primul semestru s-au alocat suplimentar 7,500 lei, iar în al doilea semestru s-au mai alocat încă 3,600 lei. În total pentru 2011 sunt aprobați și alocați 76,500 lei.

Pînă în luna iulie (august) curent pentru activitățile de tineret s-au înregistrat cheltuieli în sumă aproximativă de **1 129 232,00 lei**.

Tabel nr. 3. **Cheltuieli efectuate pînă în luna iulie (august)**

Localitate	Buget aprobat (mii lei)	Cheltuieli Ianuarie-Iulie (august) (mii lei)
mun. Chișinău	526,370	194,170
mun. Bălți	72,900	40,500
Anenii-Noi	25,000	10,800
Basarabeasca	20,000	14,900
Briceni	44,600	6,500
Cahul	67,000	36,000
Cantemir	18,400	2,986
Călărași	70,000	28,092
Căușeni	28,800	15,000
Cimișlia	20,100	9,492
Criuleni	101,000	81,400
Dondușeni	0,000	0,000
Drochia	106,000	50,000
Dubăsari	531,000	236,734
Edineț	15,900	9,180
Fălești	0,000	0,000
Florești	30,700	26,505
Glodeni	0,000	0,000
Hâncești	102,500	26,900
Ialoveni	110,250	52,250
Leova	13,292	0,000
Nisporeni	79,000	38,500
Ocnîța	0,000	0,000
Orhei	60,000	37,000
Rezina	11,000	0,000
Rîșcani	40,600	40,600
Sîngerei	41,802	11,480
Soroca	200,000	92,500
Strășeni	15,000	5,300
Șoldănești	76,500	30,000
Ștefan-Vodă	0,000	0,000
Taraclia	18,000	18,000
Telenești	4,200	0,000
Ungheni	165,000	4,338
U.T.A. Găgăuzia	36,700	10,105
Total	2 651 022, 00	1 129 232, 00

TIPURILE DE ACTIVITĂȚI DE TINERET

În total au fost prezentate 29 de planuri de acțiuni pentru tineret.

Nu au fost prezentate planuri de acțiuni de la următoarele localități: Dondușeni, Fălești, Glodeni, Hîncești, Rezina, Taraclia.

Din planurile de acțiuni prezentate de către autoritățile administrației publice s-au distins următoarele tipuri de activități pentru tineret:

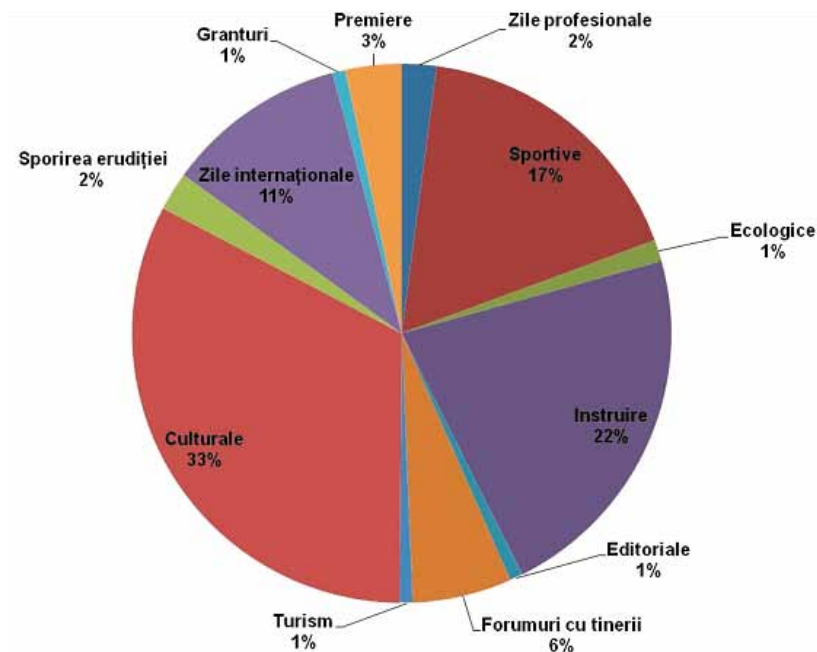
- **Sportive:** organizare și participare în competiții sportive raionale și republicane. Organizare de spartachiade și alte concursuri sportive (șah, dame) în cadrul evenimentelor desfășurate la nivel de raion.
- **Instruire:** instruire și/ sau informare privind politicile de tineret, antreprenoriat, sănătate, alegerea profesiei, voluntariat. Aceste activități sunt seminare, mese-rotunde, tabere de vară.
- **Forumuri** și întâlniri cu tinerii: ședințe, dezbateri și/ sau ateliere de discuții cu tinerii din raion, inclusiv cu Consilii Locale ale Tinerilor, Centre de Tineret (în localitățile un există și funcționează) sau asociații obștești locale de tineret.
- **Culturale:** festivaluri culturale de muzică, poezie, concursuri TVC, concerte conform zilele naționale și/sau religioase (Sf. Valentin, Dragobete, Sf. Tatiana, 8 Martie, sărbătorile de Paști și de iarnă).
- **Zile profesionale:** celebrarea zilelor recrutului, pompierului.
- **Sporirea erudiției:** participare în competițiile naționale sau organizare de jocuri Ce? Unde? Când? (CUC) și/ sau Brain ring.
- **Ecologice:** activități de salubritate și instruire a tinerilor.
- **Celebrarea zilelor internaționale și naționale:** 1 iunie, ziua internațională a tinerilor, ziua internațională a voluntarului, ziua independenței Republicii Moldova, ziua internațională Anti-Sida.
- **Granturi:** fonduri pentru susținerea tinerilor prin oferirea mini-granturilor pentru activitățile desfășurate de tineri.
- **Premiere:** activități de recunoaștere și apreciere a activităților de tineret cur ar fi Gala tineretului, voluntariatului,
- **Turistice:** organizarea evenimentelor turistice pentru tineri pentru vizionarea locurilor turistice fie istorice sau religioase din raion sau alte raioane ale republicii.
- **Editoriale:** abonarea la diferite reviste sau ziare, editarea ziarelor raionale.

Majoritatea activităților realizate pentru tineri sunt activități culturale - activități festive și de celebrare a diferitor sărbători naționale, religioase etc. De asemenea, aici se includ și concursuri de frumusețe (Miss Raion). Aceste tipuri de activități sunt organizate cu participarea tinerilor talentați și presupun promovarea și premiarea tinerilor talentați.

Activitățile sportive sunt desfășurate suplimentar planului de acțiuni sportive ale localității și sunt incluse în planul de acțiuni pentru tineret.

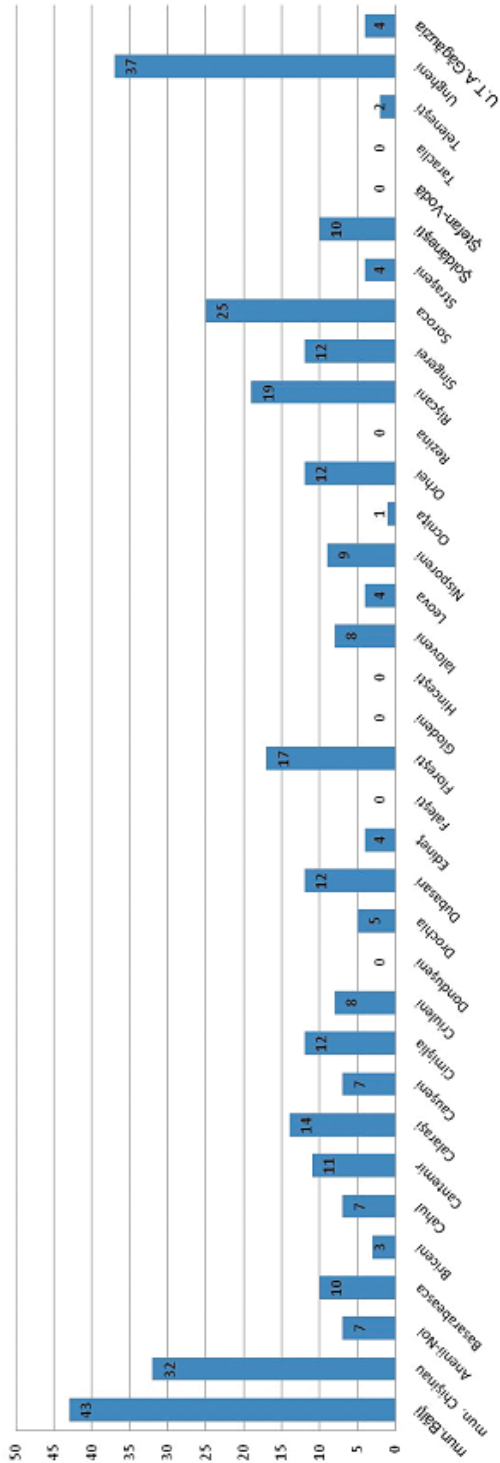
Mai jos în Graficul nr. 5 sunt prezentate tipurile de activități care s-au planificat în 29 de localități.

Graficul nr. 5. **Tipuri de activități pentru tineret**

În graficul nr. 6 de mai jos sunt indicate localitățile și numărul de activități planificate.

Graficul nr. 6. Lista localităților și numărul de activități pentru tineret planificate

Numărul de activități pentru fiecare localitate sunt indicate în Anexa nr. 4

Mai jos se oferă explicații pentru unele activități:

- **Raionul Drochia** conform Strategiei locale de tinere sunt planificate 36 de activități de tineret în cadrul a 5 direcții de activitate;
- **Raionul Taraclia** nu a prezentat planul de acțiuni pentru activitățile pentru tineret pentru 2011. S-a expediat doar planul pentru perioada septembrie - decembrie 2011;
- **Raionul Hîncești** sunt indicate 0 activități deoarece nu a fost prezentat planul de acțiuni pentru tineret. Motivul neprezentării este faptul că funcția de specialist de tineret este vacantă;
- **Raionul Telenеști** planul general pentru tineret include 20 de activități. 2 din aceste activități sunt pentru tineret și sunt planificate cu buget. Restul activităților nu sunt cu acoperire financiară;
- În **raionul Ocnița** este planificată o singură activitate - de a suplini bugetul ziarului local care să editeze buletinul informativ al Consiliului Raional al tinerilor;
- **Raionul Rîșcani** 19 de activități de tineret sunt planificate în cadrul Centrului de Tineret, după cum tot bugetul planificat a fost transferat pentru activitatea Centrului de tineret;
- **Raionul Fălești** nu a prezentat planul de acțiuni de acțiuni din lipsa unui specialist de tineret;
- **Raionul Briceni** planul de acțiuni include 3 programe/direcții de activități de tineret fără precizarea numărului de activități pentru tineret;
- **Raionul Rezina** nu a prezentat planul de acțiuni de acțiuni din lipsa unui specialist de tineret;
- **Raionul Ștefan-Vodă** în planul de acțiuni general pentru tineret și sport sunt planificate și incluse 34 de activități sportive;
- În **raionul Soroca** în planul de acțiuni s-a planificat celebrarea zilei Cosmonauților;
- În **raioanele Căușeni și Dubăsari** în planurile de acțiuni sunt planificate activități turistice care presupun organizarea grupurilor de tineri pentru a vizita mănăstiri sau alte locuri turistice și istorice din raion;
- În raioanele **Criuleni, Ialoveni și Ungheni** se oferă mici granturi tinerilor pentru a desfășura activități de tineret locale.

ARTICOLELE DE CHELTUIELI

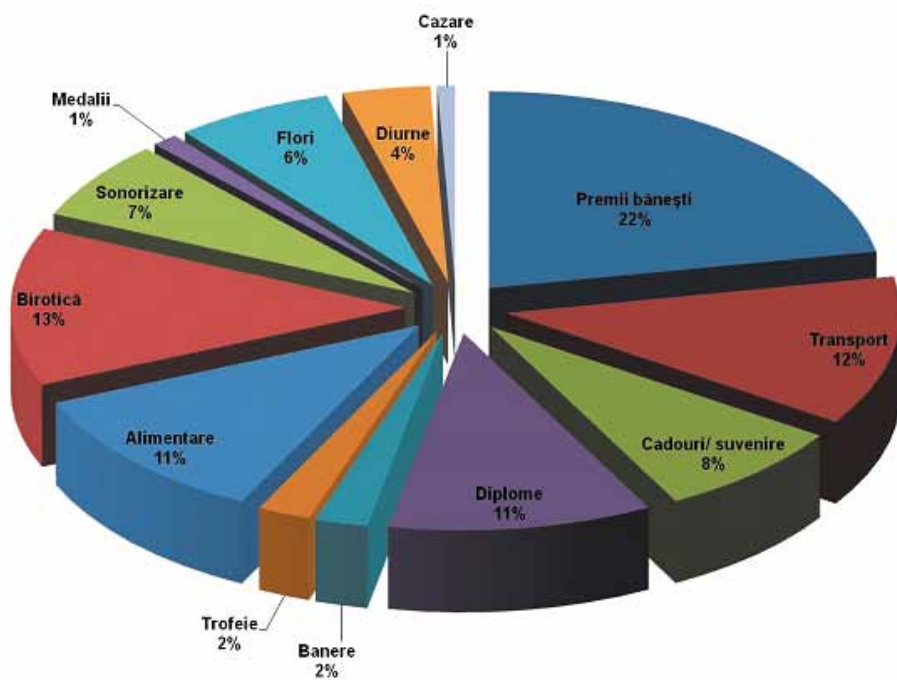
Pentru stabilirea articolelor de cheltuieli pentru activitățile pentru tineret AAPL se ghidează de Hotărârile de Guvern nr.1151, din 02.09.2002 și 1231 din 27.12.2010 care stabilesc normativele de cheltuieli pentru desfășurarea diferitor activități pentru tineret. De asemenea, sunt limitate de resursele disponibile în cadrul raionului și plafoanele stabilite de Direcțiile raionale de Finanțe.

În urma analizei și evaluării bugetelor prezentate de către AAPL pot fi distinse următoarele tipuri de articole de cheltuieli:

- **Premii bănești** - sume bănești oferite în cash tinerilor. Aceste premii se oferă în timpul unor competiții, concursuri sau decernări organizate la nivel raional, municipiu.
- **Transport:** rambursări, deplasări, participări la diferite activități atât raionale cât și republicane.
- **Arenda sălilor:** arenda încăperilor care nu sunt în gestiunea APL-ului.
- **Cadouri / suvenire:** procurări de obiecte care sunt oferite drept cadouri sau suvenire participanților în diferite activități competitive sau persoanelor care sunt decernate.
- **Diplome:** include propriu-zis certificatele oferite tinerilor cât și procurarea de rame pentru diplome.
- **Banere:** afișiere promoționale.
- **Trofee:** oferite participanților în cadrul activităților sportive sau de sporire a erudiției.
- **Alimentare:** presupune atât produse alimentare cât acoperirea cheltuielilor ce țin de alimentarea participanților, pauze de cafea sau ceai.
- **Birotică:** rechizite de birou, materiale pentru participanți în cadrul activităților.
- **Sonorizare:** echipament audio și video, arenda echipamentului pentru sonorizare în timpul concertelor.
- **Medalii:** medalii procurate sau efectuate la comandă.
- **Flori:** procurări de buchete de flori sau flori în ghiveci care sunt oferite participanților, membrilor juriului sau persoane care sunt decernate. De asemenea, sunt oferite în cadrul unor sărbători precum 8 martie etc.

În **raionul Dubăsari** pe lângă lista de articole de cheltuieli menționate mai sus se includ următoarele articole de cheltuieli:

- panglică Sf. Gheorghe;
- coroane;
- focuri de artificii;
- hulubi;
- Echipament pentru activități turistice.

Graficul nr. 7. **Articolele de cheltuieli**

CONCLUZII

- Politicile de tineret nu reprezintă o prioritate pentru autoritățile publice locale.
- Există o percepție greșită despre tineret și necesitățile tinerelor. Tinerii la nivel local sunt priviți mai degrabă ca problemă decât parteneri.
- Specialiștii de tineret nu sunt remunerați corespunzător și în multe localități această funcție este vacantă. Din acest considerent Autorităților Administrațiilor Publice Locale nu duc o evidență clară a numărului de tineri în localitate și a necesităților acestora.
- Bugetul pentru activitățile pentru tineret sunt deseori micșorate. În cazul în care AAPL are insuficiențe de resurse financiare într-un domeniu, micșorează bugetul pentru tineret și redistribuie pe alte linii.
- Activitățile de tineret prin prisma Autorităților Administrațiilor Publice Locale sunt definite drept activități sportive sau culturale. Din totalul activităților pentru tineret desfășurate teritoriul Republicii Moldova 17% sunt activități sportive și 33% sunt activități culturale, și numai 22% sunt activități de instruire sau întruniri, discuții cu tinerii.
- În majoritatea cazurilor activitățile din planurile de acțiuni se repetă în fiecare an fără o diversificare a acestora sau ajustare conform Strategiilor Naționale sau Programele Europene pentru Tineret.
- Majoritatea specialiștilor de tineret sau DGRETS nu colaborează cu asociațiile de tineret locale.
- Relațiile dintre Direcțiile de Finanțe și DGETS sau specialiști de tineret sunt deseori neprietenoase și tensionate ceea ce afectează relațiile de muncă.
- Sunt câteva localități care pot fi luate drept exemplu pozitiv pentru a promova politici de tineret la nivel local: Chișinău, Bălți, Ialoveni, Criuleni, Leova, Ungheni.

RECOMANDĂRI

În urma analizei și evaluării procesului legislativ privind elaborarea bugetelor locale de tineret, și a modului de implementare a acțiunilor pe domeniul tineret și executare a bugetelor pot fi propuse următoarele recomandări:

- Modificarea art. Articolul 8. Delimitarea competențelor în efectuarea cheltuielilor publice al Capitolul II Structura bugetelor unităților administrativ-teritoriale al Legii privind finanțele publice locale, prin includerea unui nou punct 15 "Activități pentru tineret".
- Modificarea și aprobarea în noua redacție a Legii cu privire la tineret.
- Modificarea Hotărârii Guvernului nr.1151, din 02.09.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la normativele de cheltuieli pentru desfășurarea conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc. de către instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat, și a Hotărârii nr. 1213, din 27.12.2010, privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret pentru ajustarea prețurilor conform situației reale.
- Mărirea indicelui de calcul (conform Notelor Metodologice) al bugetului pentru tineret.
- Mărirea salariilor specialiștilor de tineret.
- Crearea secțiilor de Tineret și Sport separat de DGETS.
- Contractarea serviciilor asociațiilor de tineret la nivel local.
- Depolitizarea funcției specialistului de tineret și a activităților pentru domeniul tineret.
- Informarea Autorităților Administrației Publice Locale privind semnificația domeniului de politici de tineret.
- Oferirea și reamintirea recomandărilor Consiliului Europei specialiștilor de tineret privind realizarea politicilor de tineret.
- Organizarea instruirilor periodice pentru specialiștii de tineret și altor funcționari din cadrul AAPL în domeniul politicilor de tineret.
- Oferirea informațiilor și cunoștințelor autorităților Administrației Publice Locale privind diversificarea tipurilor de acțiuni pentru tineret conform noilor tendințe și practici în domeniul politicilor de tineret.
- Încurajarea schimbului de experiență între Consilii Raionale - specialiști de tineret sau Direcții Raionale pentru Educație, Sport și/ sau Tineret.
- Corelarea activităților locale de tineret cu cele naționale.
- Încurajarea și susținerea specialiștilor de tineret de a elabora Strategii Locale de Tineret pentru a stabili obiective pe termen lung asigura continuitatea și durabilitatea activităților de tineret. În mod obligatoriu aceste Strategii trebuie să aibă și un plan de acțiuni.

- Încurajarea autorităților Administrațiilor Publice Locale de a majora bugetele locale pentru activitățile de tineret.
- Încurajarea autorităților Administrațiilor Publice Locale de a nu micșora bugetele locale pentru activitățile de tineret din momentul ce au fost aprobate.
- Încurajarea specialistului de tineret de a informa tinerii, asociațiile de tineret din localitate cu privire la bugetele și resursele financiare disponibile pentru activitățile de tineret.
- Încurajăm ca AAPL și în special specialistul de tineret să publice periodic cel mult semestrial, rapoarte cu privire la modul de gestiune a resurselor financiare pentru activitățile de tineret.
- Încurajăm AAPL să elaboreze mecanisme interne pentru asigurarea continuității memoriei instituționale privind obiectivele și activitățile de tineret din planurile de acțiuni și rezultatele obținute.
- Încurajarea AAPL să nu ofere sarcini și responsabilități suplimentare specialiștilor de tinere, care nu sunt corespunzătoare funcției de specialist de tineret.
- Încurajarea autorităților Administrațiilor Publice Locale de a implica mai mult asociațiile locale de tineret și tinerii în elaborarea planurilor de acțiuni și implementarea activităților planificate.
- De a elabora un model de plan de acțiuni pentru tineret care ar fi comun pentru toți specialiștii de tineret.
- Încurajăm AAPL să colaboreze mai intens cu asociațiile de tineret din localitate pentru a elabora proiecte comune în vederea identificării resurselor financiare suplimentare pentru activitățile de tineret.

ABREVIERI

CNTM – Consiliul Național al Tineretului din Moldova

AAPL – Autoritățile Administrației Publice Locale

DGRÎTS – Direcția Generală Raională Învățământ, Tineret și Sport

UTA Găgăuzia – Unitatea Teritorial Autonomă Găgăuzia

ANEXE

ANEXA nr. 1.

LISTA ACTELOR ȘI LEGISLAȚIEI CONSULTATE

1. **Legea bugetului de stat pe anul 2011 nr. 52 din 31 martie 2011**
 Anexa nr.1 Sinteza bugetului de stat pe venituri, cheltuieli, deficit și surse de finanțare.
 Anexa nr.2 Limitele de cheltuieli pe autorități publice finanțate de la bugetul de stat.
 Anexa nr.7 Transferurile de la bugetul de stat la bugetele raionale la bugetele municipale Chișinău și Bălți și la bugetul central al unității teritoriale autonome Găgăuzia.
2. **Raportul Ministerului Finanțe privind executarea bugetului public național.** Notă informativă privind executarea bugetului public național pe semestrul I al anului 2011.
3. **Legea Nr. 436, din 28.12.2006, privind administrația publică locală.**
4. **Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar, nr.847-XIII din 24.05.96.**
5. **Legea privind finanțele publice locale, nr. 397-XV din 16.10.2003.**
6. **Legea cu privire la tineret, Nr. 279-XIV din 11 februarie, 1999.**
7. **Legea Nr. 25, din 03.02.2009, privind aprobarea Strategiei naționale, pentru tineret pe anii 2009–2013.** Anexa 2.Planul de Acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale pentru Tineret pe anii 2009–2013.
8. **Hotărâre de Guvern Nr. 1151, din 02.09.2002,** despre aprobarea Regulamentului cu privire la normativele de cheltuieli pentru desfășurarea conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc. de către instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat.
9. **Hotărâre de Guvern Nr. 1213, din 27.12.2010,** privind aprobarea unor măsuri de susținere a activităților pentru tineret.

ANEXA nr. 2.

Lista localităților care au aprobat un buget mai mare decât suma calculată conform notelor metodologice

Localitate	Buget confirmat mii lei	Buget aprobat mii lei
mun. Chișinău	454,000	526,370
Basarabeasca	17,200	20,000
Călărași	44,300	70,000
Criuleni	43,300	101,000
Drochia	51,400	106,000
Dubăsari	21,000	531,000
Hîncești	71,300	102,500
Ialoveni	59,200	110,250
Nisporeni	38,800	79,000
Rîșcani	40,600	40,600
Soroca	59,500	200,000
Șoldănești	24,800	76,500
Ungheni	66,400	165,000

ANEXA nr. 3.

Lista localităților care au aprobat un buget mai mic decât suma calculată conform notelor metodologice

Localitate	Buget confirmat mii lei	Buget aprobat mii lei
mun. Bălți	76,300	72,900
Briceni	45,300	44,600
Anenii-Noi	49,400	25,000
Cahul	71,400	67,000
Cantemir	36,700	18,400
Căușeni	53,800	28,800
Cimișlia	35,900	20,100
Dondușeni	26,600	0,000
Edineț	48,900	15,900
Fălești	53,500	0,000
Florești	52,100	30,700
Glodeni	35,700	0,000
Leova	31,000	13,292
Ocnița	33,000	0,000
Orhei	69,100	60,000
Rezina	30,200	11,000
Sîngerei	52,200	41,802
Strășeni	53,300	15,000
Ștefan-Vodă	42,100	0,000
Taraclia	25,500	18,000
Telenești	41,900	4,200
U.T.A. Găgăuzia	93,500	36,700

ANEXA nr. 4.

Lista localităților și numărul de activități planificate

Raion/ Articolele de cheltuieli	Zile profesionale	Sportive	Ecologice	Instruire	Editoriale	Forumuri cu tinerii	Turism	Culturale	Sporirea erudiției	Zile internaționale	Granturi	Premiere
mun. Bălți	3	4	0	6	0	1	0	21	1	6	0	2
mun. Chișinău	0	0	0	12	0	0	0	11	1	3	0	5
Anenii-Noi	0	0	0	1	0	2	0	4	0	0	0	0
Basarabeasca	0	1	0	4	0	0	0	3	0	2	0	0
Briceni	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Cahul	0	0	1	2	0	0	0	2	1	1	0	0
Cantemir	0	0	0	1	0	0	0	6	0	4	0	0
Călărași	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	0
Căușeni	0	0	0	0	0	1	2	2	0	2	0	0
Cimișlia	0	9	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0
Criuleni	0	0	0	6	0	1	0	0	0	0	1	0
Dondușeni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Drochia	1	1	0	2	0	0	0	2	0	0	0	1
Dubăsari	0	0	0	2	1	2	1	2	0	4	0	0
Edineț	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
Fălești	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Florești	0	3	0	0	1	5	1	7	0	0	0	0
Glodeni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hîncești	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ialoveni	0	1	0	0	0	0	0	4	1	0	1	1
Leova	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0
Nisporeni	1	2	0	1	0	0	0	3	0	1	0	1
Ocnîța	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Orhei	0	0	1	3	0	0	0	4	0	4	0	0
Rezina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rîșcani	1	0	0	5	0	0	0	10	0	3	0	0
Sîngerei	0	0	1	1	0	4	0	2	1	1	0	2
Soroca	1	8	0	1	0	0	0	9	1	5	0	0
Strășeni	0	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Șoldănești	0	1	0	0	0	0	0	7	0	2	0	0
Ștefan-Vodă	0	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taraclia	1	0	0	1	0	2	0	7	1	0	0	0
Telenești	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Ungheni	0	1	2	16	0	1	0	10	1	4	1	1
U.T.A. Găgăuzia	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0

Consiliul Național
al Tineretului din Moldova

Adresă: bl. Ștefan cel Mare 126, ap. 40, Chișinău
MD-2012 Republica Moldova
Tel/fax: (+373.22) 23-51-75, Tel: (+373.22) 23-30-88
E-mail: cntm.corespondenta@gmail.com
Pagina web: www.cntm.md

